A°. 1829. No. 54.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 5 Mei.

FRANKFORT, den 1sten Mei.

Volgens berigten uit Wallachije, van den 14den April, trok de Russische armee in den omtrek van Rustschuck en Silistria bijeen, en uit alle toebereidselen bleek, dat deze beide vestingen zouden aangetast worden. Over het korps, dat tegen Silistria oprukt, heeft de luitenant-generaal graaf *Pahlen* het opperbevel. Hij had laatstelijk zijn hoofdkwartier te Kallarasch. De troepen, die tegen Giurgewo bestemd zijn, zullen komen onder bevel van den generaal *Geismar*. Te Hirsowa staat de generaal *Rudzewitsch*; zijne troepen behooren tot het korps van den generaal *Roth*, die zich te Varna bevindt. Over den brug bij Isaktschka passeren dagelijks vele troepen ter versterking van de armee in Bulgarie; pontons tot nieuwe bruggen zijn te Gallacz, Braila en Kallarasch verzameld.

— Volgens brieven uit Ancona, wordt de Engelsche zeemagt in de Middellandsche Zee versterkt. Men wil daar weten, dat tusschen de Engelsche en Russische admiraals niet de beste verstandhouding heerscht. De laatste zou de haven van Alexandria hebben willen blokeren; doch de Engelsche admiraal *Malcolm* zou daartegen bedenkingen ingebragt hebben, alsmede tegen het opbrengen van eenige Egijptische schepen van Candia. Deze schepen waren, tot de ontvangst van bevelen der wederzijdsche regeringen, in eene Grieksche haven in bewaring gebragt. Men wenschte, dat de Fransche admiraal *de Rigny*, die voor eenigen tijd naar Frankrijk was gegaan, spoedig mogt terugkeeren, daar hij zoo goed geschikt was om de eensgezindheid tusschen de verschillende natien te bewaren.

PETERSBURG, den 20sten Maart.

De generaal *Paskewitsch van Erivan* heeft het volgende verslag ingezonden van eene nieuwe overwinning, welke op de Turken is behaald:

« De generaal majoor *Hesse*, die bevel had ontvangen om zijn detachement in den Gurieel bijeen te trekken, kreeg de tijding, dat de Turken in het begin van Maart zich in grooten getale op de grenzen van Kabulet vertoond hadden en de omliggende dorpen van den Guriel verontrustteden. Men had door bodes vernomen, dat de pacha van Trapezunt, *Keija-Oglu*, met 8000 man, aan het meer tusschen de stad Kintrischi en de vesting St. Nicolaas een verschanst kamp opgeslagen had; bovendien hadden de Turken op den smallen weg tusschen het bosch en de zee verschansingen van boomen aangelegd. De pacha was voornemens om ons detachement aan te vallen, zoodra hij de uit Trapezunt verwachte versterking van 10,000 man zou ontvangen hebben, en vervolgens den Guriel te bemagtigen. De generaal-majoor *Hesse* nam dadelijk het besluit om den vijand voor te komen.

Den 5den Maart ging de generaal met een bataljon van het regement infanterie van Mingrelien en drie compagnien van het 44ste regement jagers, te zamen 1216 man, voorts met vier ligte stukken geschut, twee berghauwitsers en 1315 man militie uit den Guriel, over de rivier Natonebi, en rukte langs den oever der zee voorwaarts, terwijl hij de militie den weg door het bosch liet inslaan. Drie wersten van den overtogt openden de Turken, die de eerste verschansing bezet hielden, hun vuur, doch werden door de militie, welke hen voorbij getrokken was, in de flank aangevallen, met zulk eene hevigheid, dat de schrik hen beving en zij de beide laatste verschansingen in de steek lieten, terwijl zij in wanorde naar het tusschen de zee en een moerassig boschaadje opgerigte kamp terugtrokken. Dit kamp, hetwelk eene ruimte van 300 vademen besloeg, werd door eenen houten met aarde aangevulden wal en door eene diepe sloot verdedigd. De weg derwaarts was verscheidene wersten ver met dergelijke sloten doorsneden. De vijand ontving ons detachement met een vreesselijk vuur en onderhield vier uren lang een bloedigen strijd. Nadat de generaal-majoor *Hesse* eene batterij opgerigt had, wier kartets- en granaatvuur verwoesting in het vijandelijke leger aanrigtte, gaf hij bevel tot de bestorming, welke door de geregelde infanterie en de militie met luistervolle dapperheid uitgevoerd werd. Uit zijne verschansingen verdreven, verstrooide de vijand zich in het bosch, en liet zijne gansche bagaadje en eene menigte wapens, benevens 163 dooden op de plaats. Zijn gansche verlies bij dezen slag bedraagt 1000 man aan gesneuvelden en gekwetsten. Van onze zijde hebben wij 4 officieren, 33 onder-officieren en gemeenen aan gesneuvelden, en 8 officieren, 142 onder-officieren en gemeenen aan gekwetsten. De gansche buit in het kamp werd aan de militie overgelaten, welker ijver en dapperheid bij deze gelegenheid te meer lof verdienen, daar in 't vorig jaar een groot gedeelte dezer militie, aangevuurd door het voorbeeld der vorstin, van welke zij afhankelijk waren, zich op de zijde der Turken gevoegd, en sedert den aanval op Poti tegen ons gevochten had.

BERLYN, den 30sten April.

Berigten uit Konstantinopel, van den 26sten Maart, behelzen het volgende: — « De gezindheden van den Grooten Heer blijven onveranderlijk dezelfde. De toebereidselen tot den aanstaanden veldtogt worden met den grootsten ijver voortgezet. Een tartaar van den nieuwen groot-vizier, die den 20sten Maart te Konstantinopel is aangekomen, heeft tijding gebragt, dat hij den 23sten met een talrijk korps Albanezen te Schumla zou wezen. *Hussein-pacha* bevindt zich te Aidos en Ibrahim-pacha met het grootste gedeelte der geregelde krijgsmagt te Schumla. De vloot, bestaande uit vijftien schepen, is naar Bujukdere onder zeil gegaan. De Turken meenen, dat zij haren koers naar de Zwarte Zee zal nemen; personen, daarentegen, die beweren goed onderrigt te zijn, verzekeren, dat zij naar de Dardanellen zal stevenen, om de Russen te noodzaken de blokade op te heffen. De wanorde en verwarring, welke op de schepen heerschen, zijn inderdaad opmerkelijk, en geloofwaardige personen hebben gelegenheid gehad, zich zelf, en wel aan boord van het schip van den kapitana-bey, hiervan te overtuigen. De laatste is een zeer belangwekkend man, die bij den slag van Navarino tegenwoordig was, en zijn vak grondig schijnt te verstaan. Hij verbergt zich zelf de gevaren der expeditie met eene zoo slecht gestelde vloot in geenen deele, en zou meer dan eens gezegd hebben: « Wij loopen uit, om niet weder te keeren. » — *Paputschi-Ahmed* zal, in hoedanigheid van groot-admiraal, het bevel over de expeditie voeren. Men ziet de Turksche ambtenaren thans slechts met rode mutsen met zeer groote zijden kwasten. De Groote Heer zelf bezoekt ook in dit kostuum de moskéen. In weerwil van al deze nieuwigheden, welke met de vooroordeelen der natie strijden, is de Sultan dermate meester van het volk, en heeft dit zoodanige vrees weten in te boezemen, dat alle standen, wel verre van daarover in het minste te morren, zich veelmeer met welgevallen aan zijne verordeningen schijnen te onderwerpen. — Op de duurzaamheid van zoodanigen staat van zaken is echter wel niet te rekenen; want het volk lijdt inderdaad, en zou willigt de eerste gunstige gelegendheid te baat te nemen, om het gebouw omver te werpen. «

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Zaturdag den 2den Mei.

De vergadering wordt ten half drie ure geopend.

De notulen van het verhandelde in de zitting van den 24sten, 25sten, 25sten des avonds, 27sten en 28sten April ll., worden gelezen en goedgekeurd.

De voorzitter gaat over tot het trekken der afdeelingen voor de maand Mei.

De leden begeven zich naar hunne nieuwe afdeelingen. Na een geruimen tijd teruggekeerd zijnde, wordt door den voorzitter aangekondigd, dat men benoemd heeft, als:

	Voorzitter.	Onder-Voorzitter.
I.	*Van Crombrugghe.*	— *De Brouckère.*
II.	*Beelaerts.*	— *De Gerlache.*
III.	*Donker Curtius.*	— *Serruijs.*
IV.	*De Stassart.*	— *Van Randwijck.*
V.	*Van Asch van Wijck.*	— *Derouck.*
VI.	*Corver-Hooft.*	— *Trentesaux.*
VII.	*Weerts.*	— *Schooneveld.*

Wordt gelezen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, houdende vaststelling van de zetels der hoofdplaatsen van de arrondissementen en kantons. — Zal worden gedrukt, rondgedeeld en verzonden aan de afdeelingen van de maand October.

Eenige verzoekschriften worden naar de daartoe bestemde commissien verzonden, welke, bij monde van den heer *de Brouckère*, op drie in hare handen gestelde verslag uitbrengt, waarvan het gevolg is, dat men op twee derzelve overgaat tot de orde van den dag, en het derde zal worden nedergelegd ter griffie, terwijl het verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld.

De centrale afdeeling brengt rapport uit omtrent de twee ontwerpen van wetten, houdende wijzigingen in de reeds aangenomene wetboeken en omtrent dat, houdende bepalingen bij kennelijk onvermogen van eenen schuldenaar (*la déconfiture.*) Dit rapport zal worden gedrukt en rondge-

deeld, en de beraadslagingen worden bepaald op Dingsdag den 5den dezer, des morgens ten 11 ure, tot welken tijd de vergadering wordt gescheiden.

BRUSSEL, den 1sten Mei.

Men verzekert, dat het onderzoek van de tienjarige begrooting in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal afgeloopen is.

Heden zijn dezelve vergaderd, om over het nieuwe ontwerp nopens de zamenstelling der regterlijke magt van de heeren *Barthelemij*, *Donker Curtius*, *van Crombrugge* en *Schooneveld* te beraadslagen.

— De heer *Coché-Mommens*, drukker van den *Courrier des Paijs Bas*, zou van Brussel naar St Bernard vervoerd worden, om aldaar zijne gevangenisstraf te ondergaan; doch Z. M. heeft de order daartoe doen intrekken, en de gemelde heer zal dus te Brussel blijven.

Volgens den *Belge* is daarbij te kennen gegeven, dat de heer *de Potter* en al de overige gevangenen wegens misdrijven in zake van de drukpers, binnen weinige dagen in vrijheid zullen gesteld worden.

GEND, den 1sten Mei.

De *Catholique* meldt, dat, volgens brieven uit Rome, het consistorie, waarin de benoemde bisschoppen van Gend, Doornik en Luik zullen bevestigd worden, op den 27sten April bepaald was.

AMSTERDAM, den 30sten April.

Heden is van de lands werf, met het best gevolg, van stapel geloopen, Zijner Majesteit fregat: de *Palembang*.

's GRAVENHAGE, den 30sten April.

Gisteren nacht, omstreeks twaalf ure, heeft, in de nabijheid dezer residentie, een onzettend ongeluk plaats gehad. Een wagen, waarop zich vijf personen bevonden, is, tusschen de Hoorn- en Tolburg, jurisdictie Rijswijk, in de vaart gestort. Hoezeer men vrij spoedig toesnelde om de noodige hulp aan te brengen, heeft men echter slechts twee menschen kunnen redden; de drie overige: *Cornelia Warfenius*, *Marie van den Bogaart* en *Govert Veldhoven*, alle dienstboden van den heer *van Berkel*, wethouder der stad Delft, zijn bij die gelegenheid omgekomen. Het schijnt, dat dit ongeval alleen aan het donker en stormachtig weder moet worden toegeschreven.

Mengelwerk.

STATEN-GENERAAL,

(*Tweede Kamer.*)

De jurij werd verworpen. Niet, zoo als men het heeft willen doen voorkomen, door de noordelijke leden alleen; maar ook door verscheidene zuidelijke. Bij de discussien is het opmerkelijk, hoe de gevoelens *voor* en tegen van geheel verschillenden aard waren. De voorstanders vertoonden zich als zuivere *theoristen;* de bestrijders daarentegen beriepen zich op de ondervinding, en besloten uit deze ten nadeele van de jurij. Zij spraken als ware *practici*. Vooraf reeds zouden wij het op de hand der laatsten gehouden hebben, gedachtig aan het spreekwoord, dat zegt: *de ondervinding is de beste leermeester.* Maar nu wij bovendien alles bezien, wat uit de ondervinding, ten aanzien van de jurij, ten haren nadeele is afgeleid, en nadat wij, bovendien, het uitmuntend betoog tegen de jurij van den Amsterdamschen hoogleeraar DEN TEX gelezen hebben, gaan wij geheel in het gevoelen van deze heeren over en wij verblijden ons, dat deze zaak afgedaan en wel *zoo* afgedaan is, en, op gevaar af, dat een of ander zuidelijk blad zich met ons zal vermaken, verklaren wij, dat wij het daarvoor houden, dat de jurij aan eene goede regtsbedeeling schaadt, en dat men, door dezelve aan te nemen, geenszins eenen stap *vooruit* zoude hebben gedaan op de baan van het gezond verstand; maar wel tien stappen *achterwaarts.* — Maar het gene wij eigenlijk zeggen wilden — is niet de herstelling der jurij ééne der punten, op welke de petitionarissen aandrongen? Is, ten aanzien van dit verzoek, in vereeniging met alle andere, niet besloten, hetzelve ter kennisse van Zijne Majesteit te brengen? Is die buitengewone onderscheiding niet eener soort van *adhaesie* geweest? Was het niet juist zulk eene *ingewikkelde* adhaesie, welke men verlangde en om welke velen zoo driftig op de opzending aandrongen? Moest men, uit het besluit tot die opzending, niet opmaken, dat de heeren, die hiertoe besloten, het met de verzoekers eens waren? Zoo kwam het ons steeds voor, en wij kunnen niet anders, dan het nog daarvoor houden, dat het zoo althans moest *schijnen*. Ei! wat houding heeft het nu, dat dezelfde kamer, die een aantal petitien opzendt, bij welke gevraagd wordt om de herstelling der jurij, verklaart, die herstelling niet te verlangen? Heeft men, door het opzenden van die petitien, het gouvernement willen nopen, om op dezelve bijzonder acht te slaan; zoo heeft men nu, gelijktijdig, zich het voorkomen gegeven, als of men het met die petitien en petitionarissen niet regt meende. Wij, ten minste, zoo wij tot de laatsten behoorden, zouden nu groot berouw hebben over onze naamteekening, en als eens een der teekenaars tot zijne medeteekenaars zeide: « Hoe! men zendt, ja, onze adressen op, en schijnt « te hechten aan onze vorderingen; maar het eerste het beste punt, over « het al of niet tot stand brengen van hetwelk men raadpleegt, wordt « door die zelfde vergadering, die onze adressen met eere opzendt, ver« worpen! *Ziet gij niet, dat wij met opene oogen bedot worden?* » Zou men dan kunnen ontkennen, dat het er wel een weinig e naar gelijkt?

Ondertusschen — *schijn bedriegt:* en zoo is het ook hier. De groote inconsequentie is het gevolg, niet van den toeleg, om te bedotten; maar van dat zonderlinge delibereren over *petitien in massa* en *zaken in massa*, zonder dat men uitmaakt over *welke* zaak men bepaaldelijk spreekt en wat men over dezelve denkt. Het doet van achteren zien, — maar nu het te laat is, — dat men die leden had moeten hooren, die vooraf gezegd hebben, dat dit nooit goed gaan kon. En wat indruk moet dit nu op het gouvernement maken? Zoo men bedoeld heeft, met de opzending der petitien het gouvernement gewigt te doen hechten aan dezelve, zoo breekt men nu, met eigen hand, af, wat men begon op te bouwen. Want nu ziet men, dat in de adressen dingen verzocht worden, welke de kamer zelve niet wilde verleenen. — Doch hier over geen woord meer!

Van oneindig meer gewigt is de wet, waarbij de jammerlijke wet van 1815 wordt ingetrokken. Vrijheid van de drukpers, door de grondwet beloofd, is in eenen waarlijk vrijen staat onmisbaar. De wet van 1815 beroofde er ons van. Niemand kan er zich over verwonderen, dat men in 1828 en 1829, met luide stem, hare intrekking vorderde. Meer verwondering zal het moeten baren, dat, gedurende een zoo ruim tijdvak, noch van de zijde van de Staten-Generaal, noch van de zijde van het gouvernement, eenige stap ter intrekking van dezelve werd gedaan. Zoo dit verzuim door iets te vergoeden is, dan is het vergoed geworden door den onbekrompen liberalen geest, welke onze vertegenwoordigers op dit stuk hebben laten blijken en door de volharding, met welke zij de goede zaak der vrijheid, sedert zes maanden, hebben voorgestaan, zonder toe te geven; tot dat zij eindelijk hebben verkregen wat men wenschen moest.

Het eenige, hetwelk, bij het beschouwen van den gang dezer belangrijke zaak, eenen min aangenamen indruk kan verwekken, is de trage gang, met welke het gouvernement tot het pad der echte liberaliteit naderde. Het eerst gepresenteerde ontwerp geleek een paskwil op de vrije drukpers. Het kon alleen droefheid of verontwaardiging opwekken. Het vond het lot, hetwelk het verdiende.

Het tweede was alleen minder slecht. Waarom gaf men niet *dadelijk*, wat men nu gegeven heeft? Waarom wachtte men het uiterste oogenblik af? Waarom moest het eerst zoo verre komen, dat men toegevende den schijn moest verkrijgen, als gaf men toe, *nolens volens*? Waarom door dit vertragen zich in verdenking gebragt, als meende men het niet regt; als had men *arrières pensées*, welke verdenking men in de kamer, zoo luide is uitgesproken? Wij weten het niet. Maar zoo zeker, bij de uitkomst, is gebleken, dat de Koning zelf voor eene liberale wet geene vreeze heeft, en Hoogstdezelve geöindigd is met zich nieuwe aanspraak op de erkentelijkheid des volks te verwerven; — zoo zeker schijnt het ook, dat er onder des Konings raden ten dezen moeten geweest zijn, wien de liberaliteit den dood niet veroorzaken zal, en die, even min, zich bevinden op de hoogte van hunnen leeftijd, als zij staatkunde genoeg bezitten, om het met den geest des tijds, dien niemand dwingen kan, door minnelijke schikking te vinden, en die dus bewezen hebben, dat zij zich niet op *hunnen* post en op *hunne* plaats bevinden.

Zoo zeer men leed moet gevoelen, als men moet denken, dat er zoodanige lieden zijn, die nog invloed kunnen oefenen; zoo zeer verblijdt het, te mogen zien, dat er zijn, die met eenen anderen geest bezield zijn en vereerd worden met des Konings vertrouwen. En hier valt ons oog, met hoog welgevallen, op de voortreffelijke commissarissen des Konings, die, bij deze discussien, den kranken minister van justitie hebben vervangen. Wij weten niet, in welk opzigt, het gedrag dezer heeren den *meesten* lof verdient; maar dit weten wij wel, dat zij aan alle ministers het voorbeeld hebben gegeven, uit hetwelk deze mogen leeren, hoe een minister zich *en* ten aanzien van het gouvernement, *en* ten aanzien van de Staten-Generaal behoort te gedragen; en dat zij, in het gene zij spraken, hebben bewezen, dat zij weten, hoe men spreken moet, om driften te doen bedaren; vermoedens te doen verdwijnen; vertrouwen te herstellen; eensgezindheid tusschen de vertegenwoordigers des volks en het gouvernement te bevorderen. Groot achten wij de verpligting, welke aan hen hebben zoo wel het gouvernement als de vertegenwoordigers des volks, en geheel het volk zelve. Niet door zich, ten aanzien van de vertegenwoordiging *airs* te geven; niet door te spreken, wat men vooraf weet, dat ergeren zal; niet door vol te houden en te drijven, wat men toch in het einde opgeven moet, — dienen ministers den Koning en den staat; maar door — ja! dat wij het kort af zeggen! — door het voorbeeld der heeren *Raoux* en *van Pabst* te volgen, dient men Koning en Vaderland op de beste wijze. De weg, door hen betreden, is alleen de weg van *waren* roem voor den staatsman! Gelukkig achten wij *Nederland* met de verworvene wet, en met de groote meerderheid met welke zij werd aangenomen; van den roem, te behalen door

weinigen, die tegen stemden, omdat de wet, maar hun inzien te vrijgevig is, zal niet ligt iemand jaloersch worden.

COUP D'OEIL SUR L'OPPOSITION CATHOLIQUE, PAR M. V.... À LA LIBRAIRIE ENCYCLOPEDIQUE, CHEZ *PERICHON*, *rue des Alexiens*.

« Dit is waarlijk een schrijver, die toont moed te hebben! Hij durft te zeggen, en wel hardop te zeggen, wat een ieder in stilte denkt, maar niet zeggen durft uit vrees van berispt te worden, door de catholico-liberale dagbladen, zoo als hij ze noemt. Deze zoo bij uitstek liberale bladen hebben een verdrag gesloten met mijnheer den pastoor; hunne redacteurs hebben paaschen gehouden zoo als het past; zij hebben drie dagen in de week vastendag gehouden, zoo als billijk is; en hebben vervolgens geroepen: « Leve de vrijheid en mijnheer de pastoor! of wel: leve mijnheer de pastoor en de vrijheid!» het geen voor ons zeer stichtelijk is, die gewis veel houden van vrijheid, maar niet zoo veel van de pastoors. De schrijver spreekt oneerbiedigLijk van de vereeniging der liberalen en katholieken. Weet gij hoe hij dat noemt? Eene fijne bedriegerij, (*une mystification*) Welk eene stoutheid! Hoe, men zegt hem van 's morgens tot 's avonds, dat de vromen de vrijheid begeeren, dat de priesters deze vrijheid wenschen en er om roepen, en hij gelooft het niet! Weet dan die arme schrijver niet, dat de Paus zeer liberaal is, dat de kardinalen constitutioneel zijn, en dat de biechtvaders van FERDINAND en don MIGUEL voor de cortes pleiten: die man is voor geen verbetering vatbaar. Hij roept uit: « Algemeenheid van verlichting, gevraagd door « lieden, die winst zoeken te doen met de mirakelen!» En waarom niet mijnheer? Ik ook houde veel van mirakelen en ik neem het onze verlichte eeuw zeer kwalijk, dat zij ze ons geheel ontneemt. Vooronderstel nu, dat de liberalen en de priesters, langen tijd vereenigd blijven, dan zullen de priesters, slechts in zoo verre van mirakelen spreken, als zij de vrijheid niet tegenwerken; de liberalen zullen het onderwijs niet uitoefenen, voor zoo verre het de mirakelen niet tegenwerkt. Dit is men, op het minst, zich onderling als geallieerden verschuldigd: (ABANIS, VOLNEY, VOLTAIRE, ROUSSEAU en duizend anderen zullen uit de opvoeding gebannen zijn; want waarom zoude men dulden, hetgeen maar eenigzins de goede zeden konde bedroeven? Maar spreek van vader LORIQUET, van Mad. Atiment, wiens boeken worden reeds te *Aalst* en *Soignies* bestudeerd; ziedaar de ware opvoeding. Dat moet aangemoedigd worden, opdat ieder een goed en vroom burger worde.

Die schrijver berigt mij, dat men aan de kweekelingen een boekje ontnomen heeft, waarin geschreven stond: « *qu'il faut fouler aux pieds, pour le service de Dieu, son propre père, et qu'en ce cas la cruauté devient vertu; qu'il faut preferer le salut de l'église au salut de l'état*» (1) Ziedaar waarlijk overheerlijke grondstellingen. Wanneer ik ze eenigen tijd vroeger onder de oogen had gehad, zonde ik mij ongetwijfeld met derzelver schrijvers vereenigd hebben; maar thans is het te laat, en ik voel, dat ik te zeer bedorven ben om mijn vader met voeten te treden en de kerk boven den staat te stellen.

« Desniettegenstaande zal dit werkje van V. op mij geene de minste uitwerking hebben; ja zelfs, wat meer is, ik zal biechten, dat ik het gelezen heb. Ik zal bij wijze van penitentie een nieuw *credo* opstellen, van den volgenden inhoud:

« Ik geloof dat de priesters ter goeder trouw zijn, wanneer zij om de vrijheid vragen; want zij zijn liberaal altijd en overal waar zij zelf de wet stellen.

« Ik geloof, dat zij vrienden en voorstanders van verlichting zijn; want *Spanje*, *Portugal*, *Oostenrijk* en *Italien*, waar zij regeren, behooren tot die landen, die het meest door het onderwijs uitmunten.

« Ik geloof, dat zij altijd waarheid spreken en nooit huichelen; want *Rome* geeft geen aflaat voor zulk soort van zonden, zoo min als voor het vermoorden van HENDRIK DE IV en van den Prins VAN ORANJE, ofschoon deze misdaden louter beuzelarijen waren.

« Ik geloof, dat er geene Jezuiten zijn, noch in *Frankrijk*, noch in *Oostenrijk*, noch in *Italien*, noch in *Zwitserland*, en dat zij geenszins trachten in de *Nederlanden* zich in te dringen.

« Ik geloof, dat het onderwijs door priesters alleen goede burgers kan vormen, vrienden van constitutionnele vrijheid en voorstanders van wezenlijke verdraagzaamheid.

« Ik geloof, dat men met hen nooit hoeft bevreesd te zijn voor domheid, dweepzucht, bijgeloof, noch ultramontaanschen invloed, noch minachting voor wijsbegeerte, noch komplotten of aanslagen tegen protestantsche Vorsten.

« En volkomen omtrent dit alles gerust gesteld, enkel en alleen omdat de liberalen het mij verzekeren, zal ik trachten mij zoo spoedig mogelijk te bekeeren, en ik zal misschien eindigen met de anderen na te zeggen: Leve de vrijheid en mijnheer de pastoor!»

Vertaald uit de *Minerve des Pays-Bas*, van 26 April.

NB. Wanneer de Redacteurs van den *Courrier de la Meuse* dit gelezen hebben, zullen zij ongetwijfeld zeggen *dat de Minerve des Pays-Bas*, even als ons Dagblad, is: *un Journal essentiellement protestant* en derhalve.... mi jol.

Onder de volgende rubriek zal een nieuwe Correspondent, die zich in eenen brief aan de redactie de RECENSENT E. B. teekent, bijdragen leveren, die steeds met deze letters zullen gemerkt zijn.

R E C E N S E N T.

Nieuwe Bijdragen ter bevordering van het Onderwijs en de Opvoeding, (enz.) Maart 1829. — Boekbeoordeelingen. — *Bijbel voor de Jeugd*, door J. H. VAN DER PALM, XIIIde stuk.

Die recensien van V. D. PALM's *Bijbel voor de Jeugd*, in deze *Bijdragen*, zijn van een knap man: jammer slechts, dat hij zoo ver ten achteren en nu eerst aan het XIIIde stuk is. — Doch wij halen die recensie hier slechts aan, om het slot derzelve in dit Dagblad te doen plaatsen. (Bladz. 266.) « ELIA moest geene verandering ten goede vaststellen, die geweldig en schitterend zou zijn, maar dat goede zou langzaam, en minder in het oog vallend bewerkt worden. En al scheen « zijn werk vruchteloos: hij had JEHOVA en Zijne bevelen slechts op te « volgen. Hetgene hij niet deed, zou de NEER door anderen doen; en « wat hij reeds wenschte te zien, zou eerst later kunnen gezien worden. « Zijn pligt was het, om standvastig en bedaard voort te gaan op Gods « weg, die zijn weg ook behoorde te zijn, en om getrouw te blijven in « zijne roeping, ook bij de grievendste teleurstellingen. — Welk een belangrijk onderwijs ligt hier dan ook in voor allen die voor den God« dienst ijveren! Een ijver zonder verstand kan alles bederven. Die be« daard, doch getrouw, en, met het oog op God, het goede voorstaat, « wandelt op Gods wegen.» — Waar, en schoon gezegd! Doch het geldt niet alleen van het ijveren voor den Godsdienst, maar ook in staatkundige begrippen en maatregelen; in partijdig verdraaide en verminkte geschiedkunde; en overal, waar aan de waarheid door vooroordeel, of eigenbaat of andere kwade driften tegenstand wordt geboden.

Ald. *Mengelwerk*, bl. 284. (*Redevoering — te* KAMPEN) « Hoe, men « durft zelfs vragen: *kan er in het Hollandsch iets goeds worden geschreven?* Het is onkunde,» enz. — Eilieve! Hoort men dat te *Kampen* vragen? dat moeten dan wel allerergste *Kampers* zijn, welken door de breede, aldaar volgende, wederlegging veel te veel eer geschiedt. In sommige *Belgische* Dagbladen werd, en wordt nog nu en dan wel eens zoodanig gevraagd; of zelfs stellig ontkend, dat het Nederlandsch eene schrijftaal is en er eene nationale letterkunde besta. Maar dit had voor de lieve *Kamper* Fransche Schooljeugd en het verder geëerd publiek aldaar, liever niet eens behoeven vermeld, althans niet op ernstigen toon wederlegd te worden. Het verdient alleen, telkens wanneer het voorkomt, in onze Dagbladen aangeteekend te worden, als bewijs van de beestachtige domheid of schandelijke kwade trouw van sommigen, die zich vermeten aldaar voor het publiek te schrijven en de publieke opinie te bederven — en van de Dagbladen zelve en derzelver Redactien, die zulke stukken plaatsen.

Maar de prijsuitdeelings-redevoering (met derzelver aan- en toespraken in volle lengte en breedte — en in verband met SIEGENBEEKS beschrijving der *Hillegomsche* schoolfeestviering, in het vorige N°. der *Bijdragen*) noopt mij den wensch te uiten, dat de Redactie der Bijdragen toch spaarzaam moge zijn met dergelijke beschrijvingen en redevoeringen geheel op te disschen. In derzelver kring mogen ze aangenaam en fraai zijn; het Nederlandsche publiek heeft er niets aan; — ten zij misschien de schoolmeesters, voor taal- en stijloefeningetjes.

In die *Bijdragen* had men onlangs een zeer gepast artikel, ter wederlegging van het zeggen: « Het is voor kinderen ligt goed genoeg!» — Maar de uitgever schijnt wel in het denkbeeld te verkeeren, dat voor het schoolwezen alles ligt goed genoeg is. Want het papier, waarop die bijdragen gedrukt worden, is schandelijk en behoorde alleen voor zakjespapier te dienen. — Het spijt ons te meer, daar de school-opzieners in de zuidelijke provincien deze bijdragen ook ontvangen; en dit hun geen gunstig denkbeeld, noch van de Noord-Nederlandsche industrie, noch van onzen smaak, kan inboezemen. E. B.

UITTREKSEL UIT DE ADVERSARIA VAN U.

Zonderlinge vermaagschapping. In zekere stad in *Duitschland*, huwde voor eenigen tijd een grijsaard met een zeer jong meisje. Naauwelijks was hij getrouwd, of een zijner zonen kreeg kennis aan de moeder van zijne stiefmoeder, die weduwe was, en trouwde haar. Op deze wijze werd de vader de schoonzoon van zijnen eigen zoon, en zijne vrouw werd niet alleen de stiefmoeder van haren schoonzoon, maar bovendien de schoonmoeder van hare eigene moeder, en deze werd wederkeerig de stiefdochter van hare wettige dochter en haar man de schoonvader van zijne schoonmoeder.

Verscheidenheid en overeenstemming. De heer W.. heeft op den 24sten April jl., in dit genootschap, te *Rotterdam*, gelezen *over de Gedichten van* OSSIAN, enz. — *Hem* in deze zijne *vader*-stad noodeloos, en zonder dat ambt of pligt er hem toe riepen, te zien optreden, baarde billijke verwondering. Het was eene *verscheidenheid*, waarop niemand was voorbereid, maar de verstandigste leden *stemden* daarin *overeen*, dat het *welvoegelijker* zoude geweest zijn, dat het bestuur den spreker niet had uitgenoodigd, die *onbeschaamd* genoeg was de openbare meening, ook in dit opzigt, te verachten.

Geld-Beurs. Bij vele menschen de plaats waar zij het *gevoeligst* zijn; niet ongelijk aan de *mimosa pudica* (kruidje-roer-me-niet), sluit de beurs zich krampachtig digt, zoodra men het woord geven uitspreekt, het schelletje van het kerke-zakje klinkt, of armen-bekkens of bussen rammelen: eerst dan, als de lastige vragers zich verwijderen, ontsluit zich de beurs weder langzaam, even als de blaadjes van het alle aanraking schuwende plantje, voor den glans van het licht. — De oorzaken der groote gevoeligheid van dit gewas, moge zoo moeijelijk op te sporen zijn, dat een Malebransche wijsgeer, door er te veel over te peinzen, er gek van werd; niemand behoeft vrees te voeden, dat hij, zijn verstand zal verliezen, om de oorzaken van de groote gevoeligheid der geldbeursen op te sporen. — Zij zijn *geld-liefde*, *hebzucht*, *bekrompen begrippen* en *gierigheid*.

Diligences. — Eene zekere soort van rijtuigen, met privilegie voorzien, om de overbevolking door *noyades* tegen te gaan.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 3den Mei 1399 onderwierpen zich de Vriezen aan ALBRECHT VAN BEIJEREN.

Den 3den dito 1492 werd de stad *Haarlem* door het zoogenoemde Kaas- en Broodsvolk ingenomen.

---

(1) Onze lezers zullen zich herinneren, dat wij vroeger reeds een woord over dat boeksken gezegd hebben. Zie No. 44 van 11 April.

Den 3den dito 1579 nam Zijne Hoogheid Prins WILLEM I de unie van *Utrecht* aan.

Den 4den dito 1525 overleed FREDERIK, keurvorst van *Saksen*, bijgenaamd *de Wijze*.

Den 4den dito 1654 werd de acte van uitsluiting goedgekeurd.

Den 4den dito 1678 werd de stad en het kasteel *Leeuwe* door de Franschen bij verrassing ingenomen.

Den 5den dito 1582 overleed CHARLOTTE VAN BOURBON, gemalin van Prins WILLEM I.

Den 5den dito 1687 brandde het dorp *Durgendam* af.

ARNHEM, den 5den Mei.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 4 Mei 3 El 3 Palm 5 Duim; gewassen 30 D., gevallen 0 D.
Den 5 dito 3 El 4 Palm 5 Duim; gewassen 10 D., gevallen 0 D.

Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER *WILHELMINA ANTONIA HOEDT*, geliefde Huisvrouw van

C. J. DE JONG.

ARNHEM, den 4den Mei 1829.

Heden overleed alhier, aan de gevolgen eener slepende leverziekte, mijne hartelijk geliefde Echtgenoote, Vrouwe *ELEONORE LOUISE GYARMATY*, den ouderdom van 60 jaar bereikt hebbende.

ARNHEM, den 2den Mei 1829.

J. C. VAN MAANEN.
Ontvanger der Directe Belastingen.

AANBESTEDING.

REGENTEN over de GEVANGENISSEN te *ZUTPHEN* zijn voornemens, op daartoe bekomene autorisatie en nadere goedkeuring van den heer Gouverneur dezer Provincie, op Dingsdag den 26sten Mei 1829, des namiddags ten vijf ure, in het gebouw zelve, in het openbaar aan den minstaannemenden aan te besteden:

Eenige VERTIMMERINGEN en REPARATIEN AAN HET HUIS VAN ARREST te *Zutphen*.

De voorwaarden dezer aanbesteding zullen met het bestek en de teekeningen gedurende tien dagen te voren ter bezigtiging liggen, ten huize van den Cipier *H. JANSEN*.

A. STEENLACK.
Secretaris.

PUBLIEKE VERKOOPING.

De ONTVANGER der ACCYNSEN te *ZUTPHEN* zal, op Maandag den 11den Mei aanstaande, des middags ten twaalf ure, voor deszelfs Kantoor, aan de meestbiedenden doen verkoopen, drie FUSTEN, inhoudende ongeveer zeven vaten BUITENLANDSCH GEDISTELEERD, sterk 24 ½ graad.

De Ontvanger voornoemd,
VAN HANSWYCK.

---

† † † In een weldoortimmerd Huis, staande in de Bakkerstraat, wijk D No 137, te *Arnhem*, wordt aan een Heer of Dame, of getrouwde Lieden, zonder Kinderen, IN HUUR aangeboden, om met Mei te kunnen aanvaarden: een net en zindelijk BOVENHUIS, bestaande in drie BEHANGEN KAMERS en KABINETJE, tevens met het gebruik van ZOLDER en KELDER, alsmede des verkiezende PLAATS voor twee Paarden in den Stal, een HOOIZOLDER, KOETSIERS-KAMERTJE en BERGING van een Rijtuig. — Te bevragen bij Vrouw *DE RUITER*, Huisbewaarster in hetzelve Huis. — Brieven franco.

---

† † † Alle degenen welke iets te vorderen hebben van, of verschuldig zijn aan wijlen den heer *GERRIT JACOBUS BELDER*, laatst Koopman, gewoond hebbende en overleden te *Arnhem*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, uiterlijk vóór den 1sten Junij 1829, ten huize van den heer *J. E. VAN OMMEREN*, in de Roggestraat, of ten Kantore van den Notaris *A. J. N. GRODEFROY*, op *de Markt* te *Arnhem*.

---

† † † De Erfgenamen van den Hoog Wel Geboren Heer *VAN RAPPARD*, in leven Justitieraad te *Emmerik*, zullen in 2 Veilingen, welke 8 dagen na elkanderen, en wel op Donderdagen den 7den en 14den Mei 1829, des voormiddags ten 11 ure, in het Logement *het Hof van Gelder*, te *Zevenaar*, zullen gehouden worden, en genot van hooggeld, verkoopen, de navermelde LANDERYEN, gelegen bij de *Holthuizensche* straat, onder *Oud-Zevenaar*; te weten:

1o. Het Dingsche LAND, naar de Ambtskaart, folio 16, No. 41, groot 1 Bunder en 15 Roeden.

2o. De BENNEKAMP of DRIEHOEK, Ambtskaart folio 16, No. 80, groot 61 Roeden; en

3o. De RUGENHOEK, Ambtskaart folio 16, No. 126 en 127, groot 1 Bunder en 7 Roeden.

Nadere inlichting is te bekomen bij den Notaris *PLIESTER*, in het Kanton *Zevenaar*.

---

§ § § GROOT HOEDEN MAGAZYN VAN BRUSSEL, op de *Pypenmarkt*, bij *DOCKX*, te *Amsterdam*.

F. MARCHAL heeft de eer te berigten, als dat hij een groot assortiment zeer ligte ZWARTE en GRYZE CASTOREN HOEDEN, voor Mans en Kinderen, heeft ontvangen, naar den laatsten smaak, van *Lonchamp*, alsmede zeer fraaije ZOMER PETTEN, en ITALIAANSCHE STROOHOEDEN, voor *Dames* en *Kinderen*, tegen zeer civiele prijzen.

---

† † † UIT DE HAND TE KOOP, eene zeer fraaije nieuwe KALES, met glazen blinden, rijk bekleed en met Pleet uitgemonsterd, met losse Knecutszitting, tevens ingerigt voor Koffer, en zeer gemakkelijk weg te nemen, zoodat het een hangend bankje blijft: voorts een nieuwe CHAR-A-BAN voor vier Personen. Beiden zijn voor eenen zeer civielen prijs te bekomen, en voor de deugdzaamheid wordt een vol jaar ingestaan. Te bevragen bij *E. TRAANBOER*, Mr. Smid te *Arnhem*.

---

† § § De Ondergeteekende, door aankoop Eigenaar geworden zijnde van het LOGEMENT, genaamd HET OUD KEIZERSHOF, te *'s Hertogenbosch*, waarin hij zich, te rekenen van heden, heeft gevestigd en door hem zal worden voortgezet, beveelt zich bij deze aan in de voortdurende gunst van een ieder, beloovende eene prompte en civiele bediening; zullende almede zijnen Handel in MODES, ZYDEN en WOLLEN MANUFACTUREN, onder de firma van STAELENBERG LEMMENS, vervolgd worden.

's Hertogenbosch, den 24sten April 1829.

W. H. STAELENBERG.

---

§ § § De Ondergeteekende heeft de eer aan alle zijne geëerde Begunstigers te berigten, dat hij met primo Mei eerstkomende, in het Huis, van ouds genaamd *den Tol*, gelegen in de nabijheid van het dorp *Elst*, tusschen de steden *Arnhem* en *Nijmegen*, zal houden LOGEMENT en UITSPANNING. — Het welgelegene van dit Logement, gepaard met eene prompte en civiele behandeling, zal, vertrouwt hij, de beste recommandatie voor hem zijn, daar hij de vrijheid neemt, zich in ieders toegenegenheid minzaam aan te bevelen.

Elst, den 29sten April 1829.

J. HOLLEMAN.

Sedert een en veertig jaren woonde ik in *Arnhem* en heb aldaar veel liefde en vriendschap genoten. Ik dacht mijne dagen hier te eindigen; maar sints den dood mijner vrouw gevoel ik mij ziekelijk en de gevolgen van mijnen ouderdom hebben mij doen besluiten, naar mijne geboorteplaats, *Solingen*, te gaan, en aldaar bij mijne Familie te wonen.

Onvergeetlijk blijven mij de uren, die ik, gedurende 20 jaren, als lid van het Natuurkundig gezelschap, in den kring van zoo veel waardige mannen, heb gesleten. Met weemoed scheide ik van hen, en hoop ook verder in hun aandenken te blijven. Dankbaar voor de genotene vriendschap, ga ik van hier, en roep alle mijne vrienden en bekenden een hartelijk vaarwel toe.

Arnhem, den 29sten April 1829.

[illegible] HEUVER.

** Inteekening op eene GOEDKOOPE UITGAVE van de BYBELSCHE GESCHIEDENIS, Oude en Nieuwe Testament, welke door Aardrijks- en Tijdrekenkundige Aanmerkingen, door de beschrijving van zeden en gebruiken en door een *veertigtal* fraaije en uitvoerige *Steendrukplaten* in 4to opgehelderd, een allerbelangrijkst en tevens hoogst nuttig en leerzaam werk voor de Jeugd zal opleveren.

Dit werk zal voor den geringen prijs van *f* 1.80 ordinair papier, en *f* 3.50 op best papier, aan de Inteekenaren worden afgeleverd.

De Berigten van Inteekening zijn bij de voornaamste Boekhandelaren, alsmede bij Uitgevers Gebroeders *THOMPSON*, Boekdrukkers te *Rotterdam*, te bekomen. De Inteekening blijft geopend tot den 15den Mei aanstaande.

** Bij *H. C. A. THIEME*, te *Zutphen*; *BREST van KEMPEN*, te *Brussel*, en *G. PORTIELJE*, te *Amsterdam*, zijn te bekomen:

W. L. F. C. VAN RAPPARD, Aanmerkingen op het Wetboek van Strafvordering, 2 stukjes . . . . *f* 2.50.

W. L. F. C. VAN RAPPARD, Aanmerkingen op het ontwerp van een Wetboek op het Strafregt, 7 stukjes . . . . - 6.60.

J. F. VAN BREUGEL, Methodiek overzigt der in de Nederlanden nog werkende Wetten en Gouvernements Besluiten, in zaken van Zegel, Registratie en Griffie . . . . - 3.60.

J. C. BEIJER, Leeraar aan de Koninklijke Academie te *Breda*, Krijgskundige Aardrijksbeschrijving, ingerigt voor het eerste onderwijs in Militaire Scholen, 1ste deel . . . - 3.00.

H. N. VAN TIL, de merkwaardigste Nederlandsche Vrouwen, van vroeger en later tijd, in zedelijke tafereelen geschetst, in cartonnen met vignet . . . . - 1.80.

G. NIEUWENHUIS, Algemeen Woordenboek van Kunsten en Wetenschappen, 7de deel . . . . - 6.50.

Nieuwe Verhandelingen ter opwekking van den Kinderoost . - 0.40.

D. BOMHOFF, Hzn., Geslachtslijst der Nederduitsche Zelfstandige Naamwoorden, 2de druk . . . . . . - 0.25.

T. RADSMA, Onderwijs in de Christelijke Leer, naar en in verband met de Geschiedenis der Goddelijke Openbaring, 4de druk. - 0.20.

J. VOSMAER, Apothekers Woordenboek, of uitvoerig zamenstel der Apothekers kunst, en daartoe voorbereidende Wetenschappen, na des schrijvers overlijden vervolgd C. L. MULDER, Hoogleeraar te *Franeker*, met pl. 2de d. 1ste st. . . . - 5.00.

** Door *H. C. A. THIEME* is op den [illegible] April 1829, aan den Wel Ed. Achtb. Heer Burgemeester der Stad *Zutphen*, ter vertaling vertoond: *CAROLINA PICHLER*, DIE SCHWEDEN IN PRAG. —

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.